

Zimske sneguljčice

Saj veste, da nekatere živali svoje temno obarvano krzno pozimi zamenjajo za belega. Morda se vam zdi, da tudi odgovor na vprašanje, zakaj spreminjajo barvo kožuha, poznate. Na primer takega: da se lažje skrijejo v snegu. Vendar pa je to, kar dela naš planet tako zanimiv, dejstvo, da ni nič tako preprosto, kot se zdi na prvi pogled, in tudi odgovor na zgornje vprašanje ni izjema. V resnici ni prav veliko živali, ki bi pozimi spreminjale barvo kožuha. Če bi bilo skrivanje pred plenilci edini razlog za spremembo, bi pričakovali, da bi bila prilagoditev menjave barve kožuha ali perja, npr. pri belki, pogostejša. In kaj se zgodi belim živalim, če ni snega? Brez snega se je v beli preobleki precej težje skriti, kajne?

Bel kožuh naj bi bil toplejši

Za zdaj ne vemo zagotovo, kakšna je glavna prednost menjave barve kožuha. Nekateri znanstveniki domnevajo, da bela barva kožuha živalim zagotav-

-lja dodatno toploto. V belih dlakah ni delcev barvila in so tako kot nekakšne cevke. Če prazne cevke napolni zrak, ta deluje kot dober toplotni izolator. Podobno lahko vidite pri pticah, ko v hladnem vremenu našopirijo svoje

perje. Ujeti zrak v zračnih žepih tik ob telesu jim pomaga zadržati toploto. Bel kožuh pa je tudi debelejši; nekaterim živalim v severnih tundrah zrastejo pozimi tudi dodatne dlake na tacah.

Pred mrzlo arktično zimo arktično lisico varujejo gost bel kožuh, kratki uhlji, kratek gobček in zimske dlake tudi na podplatih.

Poleti se arktični zajci hranijo z jagodami, listi in koreninami, pozimi pa z lubjem dreves ter mahovi in lišaji, ki jih izkopavajo izpod snega.

V Sloveniji je velika podlasica uvrščena na seznam zavarovanih vrst, ogrožata pa jo predvsem cestni promet in uporaba pesticidov v kmetijstvu. Njeni naravni plenilci so ujede, lisice, divje mačke in kune.

Če sem rjav, se ne ločim od poletnih tal, če pa sem bel, sem tudi manj viden v snegu

Ko se temperature nižajo in se približuje zima, kar nekaj živali polarnega severa zamenja svoje rjave, sive, črne in rdeče kožuhe, ki so podobni zelenorjavemu rastlinstvu in tloraj, za bele. Zelo verjetno je ta menjava kožuha zelo dobra kamuflaža za plenilce, pa tudi za plen, da ne postane takoj lahka tarča.

Zelo zanimivo je, kako velika podlasica lovi precej večje kunce ali zajce. Posnema jih, kako za žrtev uprizori pravi »break dance«. Zajec se tako zatopi v to nenavadno gibanje, da obstane popolnoma hipnotiziran. In v takem zatopljenem trenutku mu podlasica zada smrtni udarec.

Arktična lisica je neverjetno dobro prilagojena izjemnim arktičnim razmeram

Dom arktične lisice je ledena arktična pokrajina, ki je negostoljubna še za drevesa. V njej preživi, tudi kadar se temperature spustijo na -60°C . Najpomembnejše prilagoditve arktične lisice na zimo so gost bleščeče bel kožuh, kratki uhlji in kratek gobček ter zimske dlake tudi na podplatih. Te uporabljata kot krplice, s katerimi se lažje pomika po zasneženi pokrajini. Plen zazna celo pod snegom, čeprav ga ne vidi. Ko se prepriča, da je pod njo, ga ali takoj izkoplje ali pa skoči na mesto, kjer se žival skriva, in se skupaj s snegom pogrezne nanjo. Kadar jim hrane pozimi primanjkuje, jim bel kamuflažni kožuh omogoča, da neopaženo sledijo glavnemu lokalnemu plenilcu – severnemu medvedu in pojedjo ostanke njegovega ulova.

Arktični zajec je prebivalec severno-ameriške tundre

V neprijazni, zamrznjeni tundri arktičnega zajca varujejo prilagoditve, kot so kratka ušesa ter debel bel kožuh. Je zelo hiter in teče tudi s hitrostjo do 65 km/h . Čeprav so včasih samotarji, pa lahko živijo tudi v skupinah, kjer je več deset, več sto ali celo več tisoč posameznikov. Te skupine se v času

Cesarski plašč Napoleona I. je bil izdelan iz hermelinovega krzna.

parjenja razbijejo. Samci si označijo svoja ozemlja, imajo pa lahko več kot eno samico. Samice povržejo spomlad ali zgodaj poleti dva do osem mladičev. Ti zelo hitro zrastejo in so jeseni že povsem podobni staršem.

Za zimsko modo ni nujno potovati visoko na sever

Tudi pri nas živi velika podlasica, ki pozimi zamenja rjav kožuh na hrbtu in bel na trebuhu za popolnoma belega. Zimski obliki živali rečemo tudi hermelin in njegovo krzno je bilo včasih izjemno cenjeno med plemstvom. Še danes imajo člani lordske zbornice v Veliki Britaniji svečana oblačila obrobljena s hermelinovim krznom. Taka je tudi moceta – kratko slovesno ogrinjalo papeža, kardinalov in škofov.